

Institutionen för **handel och företagande**

TENTAMEN

Kurs: **Arbetsmarknad och samhällsekonomi**

Examinationsmoment: **Tentamen**

Kurskod: **NA120G**

Högskolepoäng för examinationsmomentet: **6**

Datum: **07/12 2023**

Tentamenstid: **8:15-13:30, 5 h**

Ansvarig lärare: **Helena Nilsson**

Berörda lärare: **Helena Nilsson och Lars Pettersson**

Hjälpmedel/bilagor

Högskolans miniräknare.

Övrigt

Upplägg: 10 flervalsfrågor (20 poäng) + 7 övriga frågor (80 poäng)

Rätt svar på en flervalsfråga ger 2 poäng. Fel svar ger 0. Inga minuspoäng kan alltså fås.

- Anvisningar
- ☐ Ta nytt blad för varje lärare
 - ☒ Ta nytt blad för varje ny fråga
 - ☒ Skriv endast på en sida av papperet.
 - ☒ Skriv namn och personnummer på samtliga inlämnade blad.
 - ☒ Numrera lösbladen löpande.
 - ☒ Använd inte röd penna.
 - ☒ Markera med kryss på omslaget vilka uppgifter som är lösta.

Poänggränser

Maxpoäng: 100

Betygsgränser: E (60%), D (65%), C (70%), B (80%), A (90%)

Skrivningsresultat bör offentliggöras inom 18 arbetsdagar

Lycka till!

Antal sidor totalt 8

Flervalsfrågor (20 p)

Välj *ett* av alternativen i följande flervalsfrågor:

1) Rörlig styckkostnad...

- a) ...beräknas som total rörlig kostnad / kvantitet
- b) ...beräknas som förändring av rörlig kostnad / förändring av kvantitet
- c) ... beräknas som total kostnad / kvantitet
- d) ...är kostnaden av att köpa ytterligare en vara

2) Sambandet mellan arbetslöshet och inflation illustreras bäst med...

- a) ...Phillipskurvan
- b) ...Monetaristkurvan
- c) ...Keyneskurvan
- d) ...Friedmankurvan

3) Vilket av följande stämmer *INTE* ?

- a) Företag i konkurrens möts av en horisontell efterfrågekurva
- b) Företag i konkurrens producerar upp till den kvantitet där priset täcker marginalkostnaden.
- c) Företag i konkurrens är prissättare
- d) Företag i konkurrens antas vara så små att det ej kan påverka priset.

4) Vilket av följande är korrekt angående arbetsmarknadens arbetskraftsutbud:

- a) Substitutionseffekten innebär att arbetskraftsutbudet minskar med stigande lön.
- b) Arbetskraftsutbudet tenderar att öka när lönen stiger.
- c) Inkomsteffekten innebär att arbetskraftsutbudet ökar med stigande lön
- d) Minimilöner som är satta under jämviktslönen leder till så kallad "klassisk arbetslöshet"

5) Tabellen nedan visar hur många arbetare (första kolumnen) ett företag behöver för att producera ett visst antal enheter (andra kolumnen) på kort sikt. Varje arbetare har en lön på 200 kr och företaget har en fast kostnad på 500 kr oavsett produktionsnivå. För tillfället har företaget en anställd och funderar på att anställa en till. Vad blir företagets marginalkostnad om man väljer att gå från 1 arbetare till 2 arbetare? Välj ett av nedan alternativ.

- a) 2,86
- b) 10
- c) 1,52
- d) 25

Arbetare	Produktion
0	0
1	50
2	120
3	160
4	200

6) Vad av följande stämmer rörande BNP (Bruttonational produkten) ...

- a) BNP är värdet av alla färdiga produkter som tillverkats i ett land under ett år.
- b) I BNP ingår halvfabrikat och råvaror.
- c) BNP kan bara mätas från tillverkningssidan
- d) BNP har inga brister som ett mått på välfärd.

7) Vad av följande är *INTE* rätt:

- a) Vid inflation faller priserna
- b) Prisnivån mäts genom Konsumentprisindex (KPI)
- c) Inflation kan öka på grund av inflationsförväntningar
- d) Motsatsen till inflation benämns deflation

8) Tabellen nedan anger lönespridningen enligt 90/10 kvoten. Vilket årtal var löneinkomsterna mest jämlika?

- a) 1974
- b) 1981
- c) 1991
- d) 2011

Årtal	90/10 kvot
1974	2,0
1981	1,82
1991	1,92
2011	2,07

9) Välj det av följande alternativ som *INTE* är korrekt. En externalitet eller extern effekt...

- a) ...innebär ett marknadsmisslyckande
- b) ...kan bara vara positiv
- c) ...kan exempelvis vara att ett företags teknologiska utveckling gynnar andra företag i samma industri, genom att kunskaperna sprids.
- d) ...kan lösas med skatter eller avgifter

10) Vad av följande stämmer *INTE* rörande pengar.

- a) Inom Keynesianismen anser man att relationen mellan pengar och inflation är stark och effektiv, och därmed att det går att bekämpa inflation genom att reglera penningmängden.
- b) När den monetära basen ökar leder det till en ökning av penningmängden som är större än den ursprungliga ökningen. Denna mekanism kallas kreditmultiplikatorn.
- c) I penningmängden räknas inte bara mynt och sedlar in utan även hushållens och företagens bankinlåning och allmänhetens innehav av värdepapper som är lätta att omsätta.
- d) Enligt Keynesianismen påverkas efterfrågan av inkomsten.

Övriga frågor (80 p)

Fråga 1. (20 p)

I tabellen nedan finns information rörande hur mycket av en vara som bjuds ut på en marknad vid olika priser.

a) Med hjälp av informationen i tabellen, formulera utbudskurvan. Med andra ord, definiera en linjär funktion som beskriver utbudskurvan, av typen $p = sq + a$, där p är priset, a är interceptet, s är lutningen och q är kvantitet. Visa dina beräkningar. (4 p)

b) Efterfrågekurvan beskrivs av formeln: $p = -0,4q + 60$. Räkna ut jämviktskvantiteten och jämviktspriset på marknaden. Visa dina beräkningar. (4 p)

c) Räkna ut efterfrågans priselasticitet i jämvikten med hjälp av följande formel. (2 p)

$$\epsilon = \frac{\text{pris}}{\text{kvantitet}} \times \frac{1}{\text{efterfrågekurvans lutning}}$$

d) Baserat på det värde du fick fram i föregående uppgift: vad händer med efterfrågad kvantitet om priset faller med 1%? (2 p)

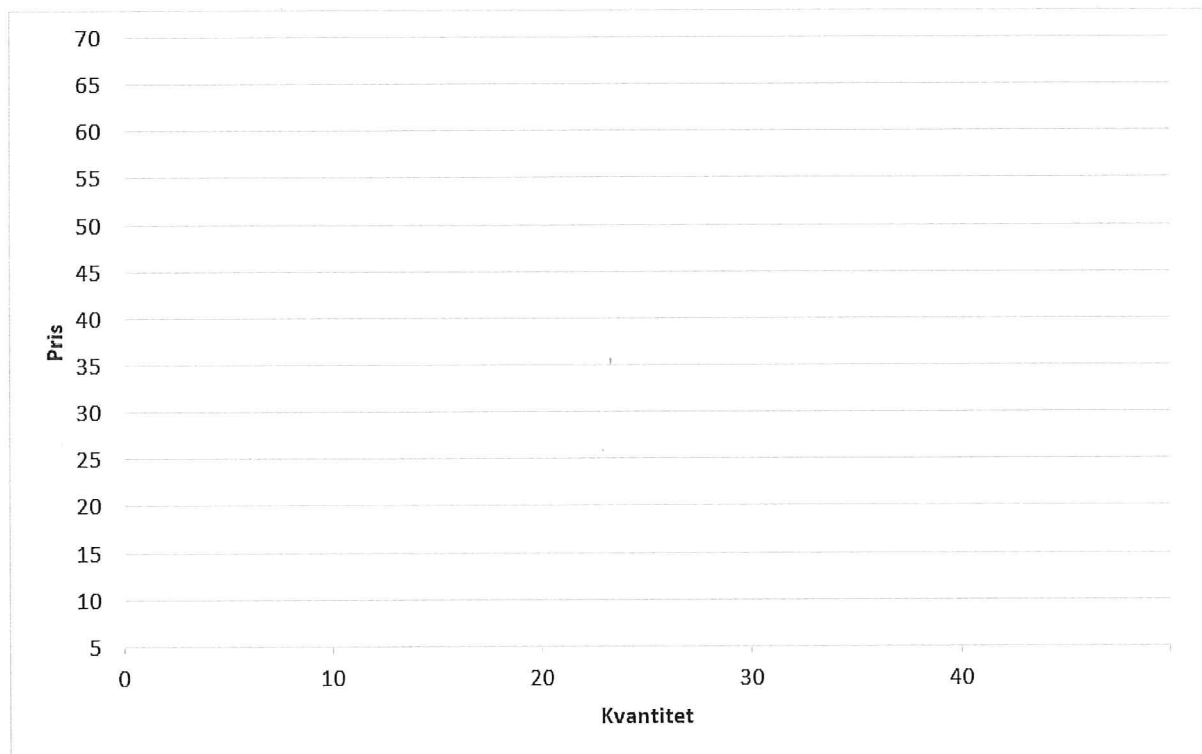
e) Illustrera utbud och efterfrågan i en graf. Använd gärna ”skelettet”, nedan. (4 p)

f) Antag att man inför ett prisgolv på 55 kr, dvs 55 kr är det lägsta priset som varan får säljas för.

f1) Kommer ett efterfråge-eller utbudsöverskott att uppstå som följd av prisgolvet? (2 p)

f2) Illustrera det eventuella efterfråge-eller utbudsöverskott som kommer att uppstå på grund av prisgolvet. (2 p)

Pris	Utbjuden kvantitet
40	0
46	10
52	20
58	30
64	40

Fråga 2. (8 p)

Beveridgekurvan visar sambandet mellan vakanser och arbetslöshet på arbetsmarknaden.

- Illustrera, i ett diagram, Beveridgekurvan. (4 p)
- I detta diagram, illustrera effekten av en högkonjunktur. (2 p)
- I diagrammet, illustrera effekten av en arbetsmarknadsreform som leder till en ökad effektivitet i matchningsprocessen på arbetsmarknaden. (2 p)

Fråga 3. (6 p)

Denna uppgift handlar om växelkurser. Antag att du är intresserad av att köpa en bil som kostar 310 000 kr i Sverige. Motsvarande bil kostar 30 000 Euro att importera från Tyskland. Växelkursen EUR-SEK är 0,09, dvs en SEK kostar 0,09 EUR att köpa.

- a) Kommer du köpa bilen i Sverige eller importera från Tyskland? Visa dina beräkningar. (4 p)
- b) Växelkursen är nu i stället 0,08. Har den svenska kronan apprecierat eller deprecierat i värde? (2 p)

Fråga 4. (6 p)

Denna fråga handlar om utbildningslönepremien.

- a) Beskriv vad som menas med utbildningslönepremien (2 p)
- b) Beskriv hur utbildningslönepremien påverkas av i) Höjd marginalskatt och ii) Ökade inkomstskillnader (4 p)

Fråga 5. (17 p)

I denna fråga ska du använda dig av diagrammet för aggregerat utbud och efterfrågan i en ekonomi, som på vertikala axeln har prisnivå och på den horisontella axeln har nationalinkomst. Diagrammet ska innehålla kurvorna som avbildar långsiktigt utbud, kortsiktigt utbud och aggregerad efterfrågan. Besvara följande frågor:

- a) Gör en korrekt illustration av nämnda diagram, dvs rita grafen. (2 p)
- b) Förklara vad som bestämmer *lutningen* för efterfrågekurvan respektive den kortsiktiga utbudskurvan. (4 p)
- c) Antag nu att ekonomin utgår från en långsiktig jämvikt när långsiktigt utbud=kortsiktigt utbud=aggregerad efterfrågan. Sedan ökar de offentliga utgifterna. Visa händelseförloppet i en graf och beskriv med ord utvecklingen i ekonomin. Hur påverkas prisnivån respektive nationalinkomsten i landet? (5 p)
- d) Baserat på din analys och grafiska illustration i c), kommer det att råda hög- eller lågkonjunktur i ekonomin? (2 p)
- e) Om ingen aktiv politik förs, vad kan vi förvänta oss händer i det nya läge där ekonomin befinner sig? (4 p)

Fråga 6. (12 poäng)

Penningpolitik och utrikeshandel.

- a) Riksbankens mål är att inflationen, det vill säga ökningen av den allmänna prisnivån, ska vara låg och stabil. Hur är detta mål definierat? (3 p)
- b) Hur använder Riksbanken styrräntan för att styra penningpolitiken? (3p)
- c) Vad menas med bytesekvationen? Förklara med hjälp av bytesekvationen hur (under vilka förutsättningar) som en ökning av penningmängden kan leda till inflation. (6p)

Fråga 7. (11 poäng)

Använd dig av den "keynesianska korsmodellen".

- a) Visa (rita) grafen för denna modell. (2 p)
- b) Antag att investeringar ökar. Visa med grafen för modellen och förklara med ord händelseförloppet. Hur påverkas nationalinkomsten? (4 p)
- c) Kommer ökningen i investeringar vara större eller mindre jämfört med förändringen i nationalinkomst? (2 p)
- d) Vilken roll spelar den marginella konsumtionsbenägenheten (c) för storleken på påverkan av nationalinkomsten? Jämför två olika situationer där (c) är låg respektive hög. (3 p)